

Svojom tematskom raznovrsnošću, pouzdanošću priloga i praktičnom primjenom (tzv. džepni format), *Prirodoslovni vodič kroz Nacionalni park Plitvička jezera* nesumnjivo zaslužuje pozornost i u geografskom krugu.

Posebno će pak korisno poslužiti nastavnicima u osnovnim i srednjim školama kojima je naš najstariji, za mnoge i najljepši, a za većinu i naj-dostupniji naš nacionalni park često odredište.

Dane Pejnović

Alfonso Cvitanović: Ižani u ribarskim sporovima od 1501. do 1781. godine.

MH Zadar 1998., 287 str.

Djelo našega vrloga kolege iškoga Zagrepčanina vrijedno je posebne pažnje, barem iz dva razloga: 1. jer se držao izreke: Čovjek uvijek ostaje dužan svome zavičaju i 2. jer je poslušao i drugu izreku: Nikada nije kasno dok se može nešto učiniti. Pohvaliti ga valja i zato što je ovo zanimljivo i nadasve korisno djelo posvetio «uspomeni i časti svim ribarima otoka Iža». Svojoj bolesti uprkos!

Mi, koji smo malo stariji, a ipak nešto mlađi od štovana «autora», znamo koliko je bio vrijedan kao nastavnik, urednik i pisac i koliko je obilježio jednu etapu djelovanja naše struke i stručnoga društva. I to na jedan nenametljiv i druželjubiv način. Našu je struku obogatio svojom višeslojnom i širokom obrazovanošću, a nije se nikad bio udaljio od svoga zavičaja, mada je otišao iz njega odavno. I to je vrijedna dimenzija što nas obogaćuje.

Što, dakle, sadrži ovaj rad?

Obradu i tumačenje očuvanih spisa iz vremena triju stoljeća venecijanske vladavine tim hrvatskim otočnim prostorom u kojem su se njegovi pradjedovi borili za život, za dio «njive koja se ne ore, a koja se žanje». Jer, Ižanima, pritiješnjem većim susjedima, nije bilo lako tu opstati. Zato su se bavili i maslinama, i lozom, i grnčarstvom, i ribom i brodima. I nije im bilo nužno samo ploviti nego se baviti i drugim djelatnostima – sve do izrade vlastite odjeće i obuće, alata i zanata.

Ta «sporenja» pretočio je pisac u pregledan rad uz Predgovor i Uvod s ovim poglavljima:

Diplomatički osvrt (13-26), Upravno-pravni poredak Mletačke Dalmacije (27-46), Stanovništvo (47-70), Naselja (71-82), «Status quaestionis» (83-98), Prirodno-zemljopisni okvir (99-118), Ribarenje (119-162), Mjesto zaključka (163-166), Izvori i literatura (167-176), Prilozi (177-194), Sažetak (195-199), Tablice, slike, popis slika, popis tablica pa kazalo imena s ocjenom knjige dvaju stručnjaka na kraju te kratkom bilješkom o piscu.

Knjiga nije samo djelić tamnošnje povijesti, upravno-političke, gospodarske i naseljenko-demografske napisane vrsnim jezikom i stilom. Ona je mnogo više od toga. Ona je pravo bogatstvo protumačenih i širem čitateljstvu slabo znanih pojmova, zbivanja i izraza, regionalnih i lokalnih idioma. Stoga će za ovom vrijednom knjigom posegnuti i povjesničar, i geograf, i ekonomist i lingvist. Ne, time nije iscrpljena lista zainteresiranih čitatelja, a o autohtonim čitateljima i njihovu potomstvu da i ne govorim. Stoga vam ovu knjigu toplo preporučujem, a «autoru» još jednom zahvaljujem na ovim recima, crtežima, planovima, slikama te na obilju literature što će sve skupa skratiti put i otvoriti prozor budućim istraživačima toga prostora u vremenu što slijedi.

Napokon, pisac je otvorio vidik i onima koji su manje vješti od njega u razglabanju latinskog i talijanskog jezika kojima su korišteni spisi bili natočeni.

M. A. Friganović